Lietas Nr. 11261038812
Lietas arhīva Nr. SKK-0502-13

LĒMUMS

Rīgā 2013.gada 11.novembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

senatore referente I.Radzeviča,

senators A.Freibergs,

senators V.Čiževskis

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētās I.O. aizstāvja /pers.P/ kasācijas sūdzību par Kurzemes apgabaltiesas 2013.gada 6.jūnija lēmumu un

konstatēja

Ar Liepājas tiesas 2013.gada 11.marta spriedumu

I.O., personas kods /personas kods/,

atzīta par vainīgu Krimināllikuma 175.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīta ar piespiedu darbu uz 280 stundām.

Ar Liepājas tiesas 2013.gada 11.marta spriedumu I.O. atzīta par vainīgu un sodīta pēc Krimināllikuma 175.panta pirmās daļas par svešas kustamas mantas slepenu nolaupīšanu (zādzību).

Noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos pirmās instances tiesas konstatētos apstākļos.

I.O., būdama bērna auklīte ģimenē, izmantojot brīvu piekļuvi dzīvoklim /adrese/, laikā no 2010.gada septembra līdz 2012.gada 20.martam, izmeklēšanā precīzi nenoskaidrotos datumos, slepeni nozaga no šā dzīvokļa N.U. mantas:

– 6 dažādus 925 proves 18.izmēra sudraba gredzenus Ls 200 kopvērtībā;

– zelta gredzenu ar balta fionīta akmeņiem Ls 350 vērtībā;

– sieviešu zelta zīmoggredzenu Ls 260 vērtībā;

– elipsveida zelta gredzenu ar puķītēm Ls 160 vērtībā;

– zelta gredzenu ar puķītēm un fionīta akmeņiem Ls 200 vērtībā;

– zelta gredzenu ar iestrādātām līnijām Ls 200 vērtībā;

– 2 zelta rokassprādzes, katru Ls 200 vērtībā;

– zelta auskarus Ls 200 vērtībā;

– zelta aproci ķēdes formā Ls 60 vērtībā;

– kulonu ASV dolāra simbola formā Ls 50 vērtībā;

– kulonu ar Sv.Marijas attēlu Ls 50 vērtībā;

– pareizticīgo krustu uz ādas siksniņas Ls 40 vērtībā;

– krustiņu ar Jēzus Kristus attēlu Ls 300 vērtībā;

– mobilo telefonu Samsung J700SL Ls 100 vērtībā;

– vairāk kā 25 cara laika monētas, seno laiku naudaszīmes un 8 PSRS laika ordeņus bez materiālas vērtības,

bet pavisam – N.U. mantu Ls 2570 vērtībā.

Turklāt I.O. no minētā dzīvokļa slepeni nozaga R.U. mantas:

– navigācijas ierīci TOM TOM VIA 125 Ls 140 vērtībā;

– navigācijas ierīci TOM TOM One XL Ls 60 vērtībā;

– antiradaru BELTRONIC Ls 180 vērtībā;

– zelta laulības gredzenu Ls 80 vērtībā;

– zelta laulības gredzenu ar iegravētiem iniciāļiem Ls 120 vērtībā;

– zelta ķēdīti Ls 100 vērtībā;

– mobilo telefonu Nokia 8800, Ls 100 vērtībā;

– mobilo telefonu Nokia 6030 SL Ls 100 vērībā;

– mobilo telefonu Nokia 6230 Ls 60 vērībā;

– mobilo telefonu Nokia 2330 Ls 30 vērībā;

– mobilo telefonu Nokia 6230i Ls 40 vērībā,

bet pavisam – R.U. mantu Ls 1010 vērtībā.

Ar Kurzemes apgabaltiesas 2013.gada 6.jūnija lēmumu, iztiesājot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētās I.O. apelācijas sūdzību, Liepājas tiesas 2013.gada 11.marta spriedums atstāts negrozīts.

Par Kurzemes apgabaltiesas 2013.gada 6.jūnija lēmumu apsūdzētās I.O. aizstāvis /pers.P/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz apelācijas instances tiesas lēmumu atcelt pilnībā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 587.panta pirmās daļas 2.punktu.

Pamatojot šādu lūgumu, aizstāvis norādījis, ka apelācijas instances tiesa, pieņemot lēmumu, nav vadījusies pēc Krimināllikuma Vispārīgās daļas noteikumiem un pārkāpusi Kriminālprocesa likumā noteikto procesuālo kārtību.

Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā kriminālprocesā noskaidroto, ka cietušie N.U. un R.U. uz dzīvokli /adrese A/ pārcēlušies tikai 2011.gada oktobrī, bet apsūdzībā un pirmās instances tiesas spriedumā norādīts, ka zādzības regulāri izdarītas, sākot jau ar 2010.gada septembri. Līdz ar to, izvērtējot apsūdzību un pirmās instances tiesas spriedumu, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā Krimināllikuma 23. un 24.panta noteikumus. Minētais pārkāpums atzīstams par Kriminālprocesa likuma 574.panta pirmajā daļā (acīmredzot, domāts – 1.punktā) norādīto pārkāpumu.

Turklāt apelācijas sūdzībā apsūdzētā lūgusi uz apelācijas instances tiesas sēdi uzaicināt cietušos N.U. un R.U., kā arī liecinieci L.K., bet tiesa šo lūgumu noraidījusi, motivējot, ka cietušie un lieciniece uz tiesas sēdi tika izsaukti, bet nav ieradušies. Tādējādi apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 71. un 72.pantā norādītās apsūdzētā tiesības, kā arī liegusi aizstāvim pilnvērtīgi veikt aizstāvību un panākt krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu.

Iztiesājot lietu apelācijas kārtībā bez cietušajiem un liecinieces, apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma.

Senāts atzīst, ka Kurzemes apgabaltiesas 2013.gada 6.jūnija lēmums atstājams negrozīts, bet apsūdzētās I.O. aizstāvja kasācijas sūdzība noraidāma.

Senāta ieskatā, apelācijas instances tiesa, iztiesājot krimināllietu, nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus un Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, kas varētu būt par pamatu tiesas nolēmuma atcelšanai.

Apelācijas instances tiesa atstājusi pirmās instances tiesas spriedumu negrozītu, tādēļ saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 564.panta sesto daļu pamatoti nav atkārtojusi pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas lēmums atbilst Kriminālprocesa likuma 511., 512.panta un 564.panta ceturtās

daļas prasībām, tajā izvērtēti lietā iegūtie pierādījumi un tiesas atzinumi pamatoti ar šiem pierādījumiem. Pierādījumi vērtēti to kopumā un savstarpējā sakarībā. Tiesa atzinusi lietā iegūtos pierādījumus par attiecināmiem, pieļaujamiem, ticamiem un pietiekamiem apsūdzētās I.O. vainīguma konstatēšanai. Pamatojoties uz lietā iegūtajiem pierādījumiem, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka I.O. vainīgums inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā pierādīts ārpus saprātīgām šaubām. Kasācijas instances tiesa atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmajai un trešajai daļai krimināllietu pēc būtības neiztiesā, lietas faktiskos apstākļus neskaidro un pierādījumus lietā no jauna neizvērtē. Kriminālprocesa likuma prasību pārkāpumus pierādījumu novērtēšanā apelācijas instances tiesā, kas varētu būt par pamatu tiesas nolēmuma atcelšanai, Senāts nekonstatē.

Apsūdzētās I.O. aizstāvis kasācijas sūdzībā norādījis, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot lietu, nav ievērojusi Krimināllikuma 23. un 24.panta nosacījumus.

Krimināllikuma 23.pantā formulēts atsevišķa (vienota) noziedzīga nodarījuma jēdziens un norādīti tā veidi, savukārt Krimināllikuma 24.pantā formulēts noziedzīgu nodarījumu daudzējādības jēdziens un norādīti tās veidi. Aizstāvis kasācijas sūdzībā nav pamatojis, kā tieši izpaudies minēto tiesību normu pārkāpums izskatāmajā kriminālprocesā. Senāts Krimināllikuma pārkāpumus lietas iztiesāšanā apelācijas instances tiesā nekonstatē.

Pretēji kasācijas sūdzībā apgalvotajam, ne pirmās instances tiesa, ne apelācijas instances tiesa nav konstatējusi, ka cietušie N.U. un R.U. uz dzīvokli /adrese A/, kurā izdarīta zādzība, būtu pārcēlušies 2011.gada oktobrī. Senāts atzīst, ka apsūdzētās I.O. aizstāvis nepamatoti apšaubījis apsūdzībā norādīto zādzības izdarīšanas laiku, saistot zādzības izdarīšanas sākumu ar cietušo pārcelšanās brīdi. Lietas materiālos ir neapstrīdētās ziņas par to, ka arī līdz brīdim, kad cietušie pārcēlās uz minēto dzīvokli, apsūdzētajai bija brīva piekļuve šim dzīvoklim un tajā esošajām mantām.

Senāts atzīst par nepamatotiem aizstāvja kasācijas sūdzībā izteiktos apgalvojumus par to, ka apelācijas instances tiesa, neuzaicinot uz tiesas sēdi liecinieci L.K., kā arī iztiesājot lietu bez cietušajiem N.U. un R.U., pieļāvusi Kriminālprocesa likuma pārkāpumus.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 560.panta pirmo daļu uz apelācijas instances tiesas sēdi uzaicina prokuroru, personas, kuras pārsūdzējušas tiesas spriedumu, personas, attiecībā uz kurām pārsūdzēts vai noprotestēts tiesas spriedums, to aizstāvjus un pārstāvjus. Minētā panta otrajā daļā norādīts, ka citas personas var uzaicināt uz tiesas sēdi tad, ja šāds lūgums izteikts apelācijas sūdzībā vai protestā, un ja šīs personas nav nopratinātas, izskatot lietu pirmās instances tiesā. Tiesa pēc savas iniciatīvas var uzaicināt personas, kas nopratinātas pirmās instances tiesā, ja tiesai rodas pamatotas šaubas par sniegto liecību pilnīgumu vai par apsūdzētā iespējamo vainu inkriminētajā apsūdzībā.

No pirmās instances tiesas sēdes protokola redzams, ka cietušie N.U. un R.U., kā arī lieciniece L.K. bija nopratināti pirmās instances tiesā. Tādējādi saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 560.panta otro daļu jautājuma izlemšana par minēto pirmās instances tiesas sēdē nopratināto personu aicināšanu uz apelācijas instances tiesas sēdi ietilpst apelācijas instances tiesas kompetencē, un tā pamatojas vienīgi uz pašas tiesas, nevis apsūdzētā, viņa aizstāvja vai citu procesā iesaistīto personu šaubām par sniegto liecību pilnīgumu vai par apsūdzētā iespējamo vainu inkriminētajā apsūdzībā. Apelācijas instances tiesai šaubas par I.O. vainīgumu nav radušās.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 469.panta pirmo daļu krimināllietu iztiesā, piedaloties cietušajam vai viņa pārstāvim. Šajā tiesību normā nostiprinātas cietušā tiesības piedalīties krimināllietas iztiesāšanā.

Vienlaikus Kriminālprocesa likuma 97.panta septītajā daļā noteikts, ka cietušais savas tiesības īsteno brīvprātīgi un paša izraudzītajā apjomā.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 469.panta otrajā daļā norādīti divi gadījumi, kad krimināllieta iztiesājama ar cietušā piedalīšanos:

1) ja tiesa atzīst, ka cietušā piedalīšanās krimināllietas iztiesāšanā ir obligāta;

2) ja cietušais attaisnojoša iemesla dēļ lūdzis tiesas sēdi atlikt.

Minētie izņēmuma gadījumi lietā nav konstatēti. Uzaicinot cietušos uz apelācijas instances tiesas sēdi, tiesa ir izpildījusi Kriminālprocesa likuma 489.panta pirmajā daļā noteikto procesuālo pienākumu un tādā veidā nodrošinājusi cietušajam iespēju īstenot savas procesuālās tiesības. Savukārt tas, kādā apjomā īstenot savas procesuālās tiesības, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 97.panta septītās daļas nosacījumiem ir katra cietušā brīvas izvēles jautājums, ja vien tiesa cietušā piedalīšanos krimināllietas iztiesāšanā nav atzinusi par obligātu. Tiesību neizmantošana nekavē procesa norisi. Turklāt Kriminālprocesa likuma 103.panta otrā daļa noteic, ka cietušajam nav pienākuma izmantot savas procesuālās tiesības un viņu nevar aicināt vai pakļaut piespiedu atvešanai, ja viņš netiek aicināts sakarā ar nepieciešamību piedalīties izmeklēšanas darbībā.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot lietu, nav pieļāvusi apsūdzētās I.O. aizstāvja kasācijas sūdzībā norādītos Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma pārkāpumus un kasācijas sūdzībā nav izklāstīti tādi argumenti, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas lēmuma atcelšanai.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587. pantu, Augstākās tiesas Senāts

nolēma

Kurzemes apgabaltiesas 2013.gada 6.jūnija lēmumu atstāt negrozītu, bet apsūdzētās I.O. aizstāvja /pers.P/. kasācijas sūdzību

noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore referente I.Radzeviča

senators A.Freibergs

senators V.Čiževskis